

Fylkesmannen i Vestland
Njøsavegen 2
6863 LEIKANGER

Oslo, 05.05.2020

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2019/8479

Saksbehandler:
Rita Vigdis Hansen

Om primærrensing og overholdelse av frister

Overgangsfristen i forurensningsforskriften § 14-17 for å oppfylle primærrensekravene innen 31.12.2015 er endelig. Miljødirektoratet har nå kommet til at fra 1. januar 2016 har fylkesmannen ikke lenger hatt grunnlag for å gi utsatt frist for primærrensing. Miljødirektoratet er kjent med at det er fattet flere vedtak som gir utsatt frist for dette etter 2016. Slike vedtak er ugyldige, og fylkesmannen må dermed omgjøre disse slik at de blir i tråd med forskriften.

Inntil kravet om primærrensing er oppfylt, bør situasjonen håndteres som brudd på vilkår gitt i forskrift og/eller tillatelse med stramme frister for tilbakemelding for å sikre framdrift. Øvrige krav i tillatelse innvilget etter 2015 gjelder fortsatt. Alternativt kan kommunen søke om ny utslippstillatelse basert på etablering av sekundærrensing, med mulighet for å få innvilget noe lengre frister.

For de tettbebyggelser som har etablert primærrenseanlegg som ikke etterkommer rensekravene, bør fylkesmannen sørge for at det gjøres en tiltaksvurdering og at denne følges opp.

Inntil minimumskravet om primærrensing kan oppfylles, anser Miljødirektoratet at grunnlaget for å utvide utslippene av avløpsvann fra berørte tettbebyggelser ikke er tilstede. Vi oppfordrer derfor fylkesmannen til å ta i bruk innsigelsesretten ifm. nye utbyggingsplaner o.l. inntil adekvat oppsamlings- og rensesystem for avløpsvann er etablert.

Vi viser til forespørsler mottatt fra flere fylkesmannsembeter om hvordan fristen for primærrensing skal oppfattes og følges opp videre. Vi viser også til brev fra Miljødirektoratet av 9. mai 2014 om oppfølging av krav til primærrensing.

Bakgrunn

Forurensningsforskriften kap. 14 er basert på EUs avløpsdirektiv, som er et minimumsdirektiv. Utslipp av avløpsvann omfattet av kap. 14 i forurensningsforskriften til mindre følsomt resipientområde skal som hovedregel gjennomgå sekundærrensing. Unntak fra krav om sekundærrensing kan gis dersom utslippet minst gjennomgår primærrensing og at grundige miljøundersøkelser av resipienten ikke avdekker negativ påvirkning i form av eutrofiering eller saprobiering.

Ved implementering av direktivet, ble det gitt en overgangsfrist til 31. desember 2008 for å etterkomme kravet til primærrensing som forutsetning for unntak fra kravet om sekundærrensing for eksisterende, lovlig utslipp av avløpsvann da forskriften trådte i kraft. Denne overgangsfristen gjaldt dermed ikke for kommuner med utslipp av urensa avløpsvann som etter krav fra fylkesmannen skulle vært sanert før 2007.

Denne fristen ble ytterligere forlenget til 31. desember 2015 som følge av en forskriftsendring i 2010. Opprinnelig åpnet kapittel 14 for at tettbebyggelser kunne deles opp hvis en kunne dokumentere at ulike utslipp gikk til egne resipienter. Utslippene kunne i stedet da bli regulert etter forurensningsforskriften kapittel 13, som åpner for mindre strenge rensekrav. Da denne muligheten ble fjernet i 2010, måtte berørte kommuner få noe bedre tid, og fristen for å minst oppfylle kravene til primærrensing ble utsatt til 31. desember 2015. Etter denne fristen åpner ikke lenger forskriften for at en tettbebyggelse som omfattes av dette regelverket og har utslipp til mindre følsom resipient, kan ha urensa utslipp eller anlegg med dårligere rensing av avløpsvann enn den som oppfyller kravene til primærrensing.

Status

I vårt brev av 9. mai 2014 minnet vi fylkesmennene på fristen 31. desember 2015 og betydningen av å sette trykk på arbeidet i kommunene for å kunne nå denne. Dette ble fulgt opp av fylkesmennene, og flere kommuner har oppgradert avløpsanlegg for å klare primærrensekravene.

Nå viser rapporter fra fylkesmennene og utslippstall fra renseanleggene at mange anlegg ikke overholder kravene til primærrensing og at en del utslipp fortsatt ikke er sanerte. Vi får også tilbakemeldinger om at mange kommuner ikke har kommet i gang med å etablere tilstrekkelige oppsamlingssystemer for avløpsvann tilknyttet renseanlegg. En konsekvens av dette er at det flere steder langs kysten slippes ut avløpsvann direkte til resipient som ikke er tilstrekkelig renset. Dette fører til forurensning som kan utgjøre en betydelig helserisiko og dermed begrense mulighetene for utnyttelse av resipienten som kilde til badevann eller andre rekreasjonsformål.

Oppfølging

Anlegg med utslipp av avløpsvann til mindre følsomme områder må minst etterkomme primærrensekravet iht EUs avløpsdirektiv, siden dette er en forutsetning for at Norge har et unntak fra sekundærrensekravet i områder med mindre følsom sjoresipient.

Ettersom overgangsfristen 31.12.2015 var endelig fastsatt i forskrift, har fylkesmennene ikke lenger grunnlag for å gi utsatt frist for primærrensing med hjemmel i § 14-17 andre ledd. Det medfører at eventuelle vedtak om dette innvilget etter 2015, anses som ugyldige. Eventuelle vedtak fattet før utløpet av denne fristen hvor det i vedtaket er satt en senere frist for oppfyllelse av primærrensekravet enn forskriftens krav vil også være ugyldige av samme grunn. I tilfeller hvor det

er fattet ugyldige vedtak, må fylkesmennene fatte vedtak om omgjøring. Et slikt omgjøringsvedtak må sørge for at den utsatte fristen faller bort, og vise til at det er forskriftens krav som gjelder. Øvrige krav i tillatelse innvilget etter 2015 gjelder fortsatt.

Inntil kravet i forskriften etterkommes, bør fylkesmannen håndtere situasjonen som brudd på vilkår gitt i forskrift og/eller tillatelse og gi stramme frister for tilbakemelding for å sikre framdrift. Miljødirektoratet vil gi fylkesmennene mer veiledning om hvordan dette kan gjøres.

Alternativt kan kommunen søke om ny utslippstillatelse basert på etablering av sekundærrensing, med mulighet for å få innvilget noe lengre frister.

For eventuelle nye tettbebyggelser omfattet av kap. 14, som for eksempel ved utvidelse av en tettbebyggelse omfattet av kap. 13, kan fylkesmannen fortsatt sette frist for primærrensing eller sekundærrensing fram i tid.

For de tettbebyggelser som har etablert primærrenseanlegg som ikke etterkommer rensekravene, bør fylkesmannen sørge for at det gjøres en tiltaksvurdering og at denne følges opp.

Vi minner om at unntaket fra krav om sekundærrensing i forurensingsforskriften forutsetter at resipienten klassifiseres som mindre følsom, at primærrensekravene overholdes og at utslippene ikke påvirker miljøet i resipienten. For at fylkesmannen skal kunne gi unntak, må utslippet fra tettbebyggelsen også være mindre enn 150 000 BOF (pe) jf. forurensingsforskriften § 14-8. Fylkesmennene må i de aktuelle sakene dermed særskilt vurdere om de tettbebyggelser som har fått unntak fra krav om sekundærrensing og som ikke oppfyller kravene til primærrensing, fortsatt har grunnlag for unntak ut fra øvrige kriterier nevnt ovenfor. Overvåkingsdata og andre data fra resipientundersøkelser etter vannforskriften kan ha påvirket det faglige grunnlaget vesentlig siden forrige vurdering.

Før tilstrekkelig oppsamlings- og renseløsning er etablert i tråd med kravene i kap. 14 i forurensningsforskriften, anser Miljødirektoratet at grunnlaget for å utvide utslippene av avløpsvann fra berørte tettbebyggelser ikke er tilstede. Utbygging av nye bolig- eller hytteområder (> 50 pe) innenfor tettbebyggelsene før dette er på plass, vil dermed være forsettlig brudd på tillatelsene. Opprettelse av nye boligområder i kommunen vil heller ikke være tillatt etter plan- og bygningsloven § 27-2 så lenge bortledning av avløpsvann ikke er sikret og håndtert i samsvar med forurensningsloven.

Vi oppfordrer fylkesmannen til å ta i bruk innsigelsesretten ifm. nye utbyggingsplaner o.l. inntil adekvat oppsamlings- og rensesystem for avløpsvann er etablert.

Strengere krav kan komme fra EU

EUs avløpsdirektiv er evaluert av EU-kommisjonen, og en evalueringsrapport ble lagt fram i desember 2019: <https://ec.europa.eu/environment/water/water-urbanwaste/pdf/UWWTD%20Evaluation%20SWD%20448-701%20web.pdf>

EU-parlamentet skal på bakgrunn av evalueringen beslutte om en prosess med å revidere avløpsdirektivet skal settes i gang. Vi er foreløpig ikke kjent med når denne beslutningen vil bli tatt.

Evalueringen viser til at det er viktig å øke implementeringshastigheten for å kunne oppfylle vannrammedirektivet og havrammedirektivet. Samtidig har evalueringen pekt på behovet for å ta tak i andre forurensningstema enn eutrofiering som avløpsvannets innhold av legemiddelrester, mikroplast, virus og resistente bakterier kan føre til. Dette er tema som ikke ivaretas gjennom dagens utforming av direktivet.

Miljødirektoratet anser det som svært sannsynlig at eventuelle nye krav vil ta utgangspunkt i at dagens krav til avløpsnett og renseanlegg overholdes, og at nødvendig infrastruktur er på plass. På sikt forventes det at det vil bli stilt krav om minimum sekundærrensing.

I kommunal planlegging bør det dermed tas høyde for at det kan komme nye krav fra EU som fører til en utvidelse av antall rensetrinn/ytterligere utbygging av rensetrinn. Det er anleggseier som må sørge for at kravet etterkommes.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Cecilie Kristiansen
seksjonsleder

Rita Vigdis Hansen
sjefingeniør

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Fylkesmannen i Oslo og Viken	Postboks 325	1502	MOSS
Fylkesmannen i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	Tønsberg
Fylkesmannen i Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Norsk Vann BA	Vangsvegen	2317	HAMAR
	143		